

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 16 mei 2024
Zon op beschermd stadsgezicht en monumenten
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer B. Bahlman
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Notulist:	mevrouw J.M. Kiep-de Jongh
Raadsleden/ fractieassistenten:	
Stadsbelang:	mevrouw G. Metz
Democraten Gorinchem:	mevrouw L. Pellikaan
PvdA:	de heer A. Koçak
VVD:	de heer N. van Santen
	mevrouw T. van 't Westende
ChristenUnie/SGP:	de heer M. de Pagter
Gorcum Actief:	---
D66:	de heer R. Le Noble
CDA:	mevrouw S. de Lange
SP:	de heer A. van Houwelingen
Portefeuillehouder:	mevrouw E. Dansen en de heer M. de Boer
Ambtelijke ondersteuning:	de heer D. Rumpf

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Zon op beschermd stadsgezicht en monumenten

Op 14 mei 2024 heeft het college een besluit genomen over de plaatsing van "Zonnepanelen in beschermd stadsgezicht en op monumenten". Vanavond wordt de raad geïnformeerd over de inhoud van dit beleid en over hoe eigenaren van panden uit de binnenstad kunnen bepalen of en waar ze zonnepanelen mogen plaatsen onder dit beleid.

Wethouder Dansen leidt het onderwerp in. Het beleid zon op beschermd stadsgezicht is in goede samenwerking tussen Erfgoed en Duurzaamheid tot stand gekomen. Dit beleid gaat ervoor zorgen dat de mooie historische stad niet verrommelt omdat er duidelijke regels zijn met betrekking tot de zichtbaarheid van zonnepanelen, maar tegelijkertijd dat bewoners hun huis kunnen verduurzamen vanuit het maatwerkprincipe. Dit is goed voor het erfgoed, goed voor de duurzaamheid en goed voor de bewoners.

De heer Rumpf verzorgt een presentatie. Veel bewoners van de binnenstad willen graag zonnepanelen plaatsen. Tot nu toe was dat niet toegestaan vanwege het beschermd stadsgezicht. Voor uitzonderingen moest overleg gevoerd worden met de afdeling Vergunningen en dan kon het vaak toch niet. Bekeken is hoe zonnepanelen toch mogelijk zijn zonder het aanzicht van de binnenstad en monumenten geweld aan te doen. Bijvoorbeeld op plaatsen waar deze niet echt in het zicht liggen of waar dit niet zo'n groot probleem hoeft te zijn. Hiervoor zijn eenduidige en toetsbare criteria opgesteld. Hij refereert in dit kader aan een motie van de VVD en wijst op de website zonnedakje.nl waar voor ieder gebouw bepaald kan worden of het dak gunstig gelegen is om zonnepanelen toe te staan. De groene daken zijn in principe geschikt qua ligging, maar dit is niet altijd gewenst.

De heer Van Santen merkt op dat de motie over de zonnekaart ging, maar daarvoor was er al een amendement dat vroeg om alternatieven voor zonnepanelen zoals zonnedakpannen zoals toegepast op het Lingegebouw. De website zonnedakje.nl zou meer onder de aandacht gebracht worden, maar parallel daaraan zou gekeken naar de oranje daken waar eventueel wat mogelijk is. Hij verzoekt om dit aan te vullen.

De heer Rumpf vervolgt dat de groene daken op zonnedakje.nl oranje ingekleurd zijn. Dit houdt in mogelijk geschikt. Het is wenselijk om contact op te nemen met de gemeente als mensen van plan zijn om iets op het dak te plaatsen. Zonnedakpannen en panelen in de kleur van het dak zijn wat nieuwere ontwikkelingen. Dakpannen zijn op dit moment driemaal zo duur waardoor veel mensen daar niet voor zullen kiezen, maar als men dit wil kan hiervoor contact opgenomen worden met de afdeling Vergunningen. Het kerkbestuur bekijkt op dit moment of gekleurde panelen een optie zijn, maar hiervoor dient de kleurstelling wel vooraf getoetst te worden.

De rijks- en gemeentelijke monumenten in de binnenstad zijn in kaart gebracht. De vestingwal valt onder het werelderfgoed en dat maakt zonnepanelen toepassen lastig. Op monumenten zijn wel mogelijkheden, maar niet als er iets in het zicht komt. Dit beleid geldt ook voor monumenten buiten de binnenstad. De Rijksdienst voor Erfgoed heeft hierover wat ideeën naar voren gebracht die zijn overgenomen door een aantal gemeenten. Met bewoners zijn anticiperend op dit beleid al wat mogelijkheden bekeken. De Erfgoed- en Welstandscommissie kunnen zich vinden in het beleid.

Mevrouw Pellikaan verzoekt om wat meer duiding over de reactie van de Erfgoed- en Welstandscommissie.

De heer Rumpf verduidelijkt dat de druk vanuit bewoners van de binnenstad die zonnepanelen willen wordt gevoeld, maar het is belangrijk dat niet zomaar alles toegestaan wordt en dat geprobeerd wordt het zicht op zonnepanelen op de meest kritische plaatsen te voorkomen. Landelijk beleid maakt dat zonnepanelen op achterdaken al toegestaan zijn. Alle initiatieven op monumenten worden getoetst door de afdeling Vergunningen met uitzondering van op achterdaken en buiten het zicht. Vergunningen blijven verplicht, vaak gaat het om maatwerk vanwege aparte dakvormen. De status van monumenten maakt minder mogelijk. De basisregels gelden voor alle panden in het beschermd stadsgezicht. Gevelplaten kunnen niet zondermeer toegepast worden. Platte daken bieden meer mogelijkheden om zonnepanelen buiten het zicht op te stellen. Bij voorkeur panelen in één kleur (zwart of de kleur van het dak), plaatsing parallel aan het dakvlak, het dak moet intact blijven, maatwerkoplossingen worden voorgelegd aan de afdeling Vergunningen. Hij duidt de vijf verschillende zones: de binnenstad, de middeleeuwse kern, de behouden stad, de vernieuwde stad en vestingwallen en werelderfgoed en geeft daarbij aan op welke plaatsen plaatsing wel en niet wordt toegestaan.

Het beleid wordt met toepasbare regels opgenomen in de Omgevingswet zodat vooraf getoetst kan worden of een dak in aanmerking komt voor zonnepanelen of dat het dak onder een bijzondere regeling valt. Hij toont vervolgens hoe het omgevingsloket (DSO) eruit ziet. Na indiening van de vergunning volgt een actielijst met stappen die doorlopen moeten worden om tot realisatie te kunnen komen. Het college heeft het beleid afgelopen dinsdag vastgesteld als onderdeel van de Welstandsnota. Volgende week volgt een publicatie en een aankondiging op de website met een link naar zonnedakje.nl. Voorts is er aandacht op social media en de energiecoaches kunnen ingeschakeld worden.

De heer Koçak merkt op dat de regels en richtlijnen goed uitgewerkt zijn. Hij begrijpt dat er in sommige gevallen een proef wordt gedaan en verzoekt om verduidelijking. Voorts vraagt hij of het mogelijk is om het beleid over twee jaar te evalueren om te bezien hoeveel inwoners hier gebruik van hebben gemaakt en welke belemmeringen daarbij zijn voorgekomen.

Wethouder Dansen kan zich vinden in een evaluatie.

De heer Rumpf vult aan dat de regels op de website te vinden zijn. Daarnaast kan een toetsing gedaan worden via het Omgevingsloket. Daarbij wordt aangegeven wat wel en niet kan en wordt duidelijk of dit overeenkomt met de wensen. Mensen die het niet eens zijn kunnen in gesprek gaan met de afdeling Vergunningen.

De heer Koçak verduidelijkt dat het hem gaat om de consequenties, niet de inhoudelijke technische proef.

De heer Rumpf vervolgt dat het beleid is vastgesteld en daar gaat nu mee gewerkt worden. Bij de evaluatie kan bekeken worden of het beleid werkt en of het voldoende is.

De heer Koçak vermoedt dat zijn vraag niet goed begrepen wordt.

De heer Rumpf zegt dat samen met een aantal partijen is geëxperimenteerd met dit beleid. Vanuit deze proef zijn ideeën meegenomen in het beleid.

De heer Koçak geeft aan dat hij als eigenaar van een monument zeker wil weten wat de consequenties zijn van een proef en of hij vervolgens de proef moet verlengen.

De heer Rumpf antwoordt dat wanneer een vergunning afgegeven wordt er aan de slag gegaan kan worden. Hierbij moeten de voorschriften van de vergunning gevolgd worden.

Wethouder Dansen vult aan dat met proefondervindelijk bedoeld wordt dat wanneer niet duidelijk is of de zonnepanelen zichtbaar zijn vanaf de grond er een stuk zeil op het dak wordt geplaatst op de plek waar de zonnepanelen komen. Als het zeil niet zichtbaar is, wordt het waarschijnlijk toegestaan.

Mevrouw De Lange wijst op berichten over zonnepanelen in Alblasterdam en Werkendam die vlam hebben gevat. De betreffende locaties waren redelijk goed bereikbaar voor de brandweer, in een straal van 2km waren deeltjes terug te vinden. Zij vraagt of dit is meegenomen in het beleid aangezien de binnenstad minder goed bereikbaar is voor hulpdiensten.

De heer Rumpf antwoordt dat hier niet speciaal rekening mee gehouden is. In veel van deze gevallen gaat het om constructiefouten, maar dit kan natuurlijk ook in Gorinchem gebeuren. Het is niet zo dat dit schering en inslag is waardoor hij het risico te overzien acht.

Mevrouw De Lange vervolgt dat oude gebouwen vaak een andere constructie hebben dan een nieuwer gebouw waardoor daarmee in het geval van brand wel rekening gehouden moet worden.

De heer Rumpf geeft aan dat er bij monumenten stringenter naar de constructie gekeken wordt.

De heer Le Noble merkt op dat hij in zone 1A woont maar zijn poging om zonnepanelen te plaatsen uiteindelijk heeft gestaakt. Hij hoopt dat het in de toekomst wel lukt. Zonnedakpannen worden genoemd bij nieuwe ontwikkelingen. Hij wijst op de opening van het gebouw in de Lingeaven waar deze dakpannen zijn toegepast en vraagt waarom deze mogelijkheid niet is opgenomen in het huidige document. Voorts vraagt hij waarom er geen gebruik is gemaakt van een wensen en bedenkingenprocedure om input te kunnen leveren op het stuk. Er zijn voorbeelden van vergunningen die waarschijnlijk met een wat lossere regelgeving zijn afgegeven. Hij vraagt of in het geval daar vervanging aan de orde is de nieuwe regels gelden. Aangegeven wordt in het zicht, in het straatbeeld, vanaf de vestingwal wordt tegen de achterkant van huizen aangekeken. Hij vraagt of dit binnen of buiten deze procedure valt. Hij is voor zonnepanelen, maar soms gaat het wel om enorme vlakken.

Wethouder Dansen vraagt of zij het goed hoort dat het beleid wat strenger moet worden.

De heer Le Noble reageert dat het gaat om de juiste afweging maken, soms moet er voor ja of nee gekozen worden.

Wethouder Dansen vervolgt dat daarom maatwerk toegepast wordt omdat anders nergens zonnepanelen geplaatst kunnen worden. Op het moment dat het niet eenduidig is of het wel of niet is toegestaan moet bekeken worden of het wel of niet gedaan wordt. De Erfgoedcommissie kijkt mee en mensen kunnen ook zelf de proef doen waar de heer Koçak zojuist op doelde. Het is niet mogelijk om elk half jaar als er weer iets nieuws ontdekt wordt nieuw beleid maken. Op het ene moment kan er niets op het dak van de kerk, maar als de juiste zonnepanelen gebruikt worden kan het soms wel. Zij was mordicus tegen de zonnepanelen op het voorzieningengebouw, maar zonnedakpannen kunnen wel. Zonnepanelen zijn inmiddels in alle RAL kleuren beschikbaar.

De heer Koçak begrijpt hieruit dat het college het beleid stimuleert. Er is een enorme belangstelling vanuit de binnenstad. Hij roept de heer Le Noble op nogmaals een aanvraag te doen die met een proactieve houding bekeken zal worden.

De heer Le Noble benadrukt dat hij voor maatwerk is, maar als er heel veel maatwerk nodig is zou je dit moeten voorkomen door deze zaken op te nemen in de beleidsstukken. Hij denkt dat in het geval van zonnepanelen dat punt al is bereikt en daarom zou het fijn zijn als dit nu al in het beleid was opgenomen om duidelijkheid te scheppen en veel maatwerkaanvragen te voorkomen.

Wethouder Dansen reageert dat specifiek maatwerk niet in het beleid opgenomen kan worden.

De heer Rumpf vult aan dat individuele aanvragen zorgvuldig worden beoordeeld. Aangaande vervanging geeft hij aan dat geadviseerd zal worden om de nieuwe regels zo goed mogelijk te volgen. De gemeente krijgt niet elke individuele actie meteen mee.

De heer Le Noble spreekt uit ervaring dat het vaak lastig is om zekerheid te krijgen. Een aanbieder van panelen wil graag een akkoord, maar voordat tot aankoop overgegaan kan worden zijn een vergunning en specifieke tekeningen nodig. Om deze reden heeft hij het zelf destijds opgegeven en daarom zou het mooi zijn als er vanuit de gemeente advisering en ondersteuning volgt.

Wethouder Dansen antwoordt dat de afdeling Vergunningen proactief meedenkt.

De heer Rumpf vult aan dat er ook een eerste toetsing gedaan kan worden bij het Omgevingsloket om een beeld te krijgen of iets binnen het beleid valt of dat de hulp van de afdeling Vergunningen nodig is.

Mevrouw Van 't Westende schetst een situatie waarin één of meerdere panelen vervangen moeten worden die niet meer beschikbaar zijn en vraagt hoe dan te handelen. Zij vraagt voorts of er wordt gehandhaafd als de panelen eenmaal zijn geplaatst en wat de eventuele consequenties zijn op het moment dat iemand zich niet aan de regels heeft gehouden.

De heer Rumpf antwoordt dat wanneer de andere panelen ook aan vervanging toe zijn alles in één keer vervangen zou kunnen worden. Hij denkt niet dat er moeilijk wordt gedaan over het vervangen van een kapot paneel. Er wordt gehandhaafd waarbij in het uiterste geval verzocht zal worden om de panelen te verwijderen als deze zonder vergunning zijn geplaatst of er wordt gekeken of het mogelijk is om achteraf alsnog te vergunnen.

Mevrouw Pellikaan refereert aan de toegezegde evaluatie en roept op om daaraan kwantitatieve ervaringen toe te voegen hoe mensen het proces van aanvragen hebben ervaren om eventueel zaken te verbeteren.

Wethouder Dansen vindt het een goed idee om naar ervaringen te informeren.

De heer Rumpf vult aan dat de Omgevingswet nog maar net is ingegaan waarbij nog ervaringen opgedaan moeten worden met de werking en de gebruiksvriendelijkheid.

De heer Van Houwelingen is blij met de ruimte die geboden wordt. Naar aanleiding van de vraag van de VVD geeft hij aan dat gezegd wordt van hetzelfde merk en type. Hij stelt voor om dit te veranderen naar vergelijkbaar om te voorkomen dat dit afschrikt. In regel 5 wordt geadviseerd om rechthoekige velden te leggen behalve wanneer het over een mansardekap gaat (regel 13). Hij vraagt of het wellicht verstandig is te verzoeken om een legplan te overleggen.

De heer Rumpf antwoordt dat bij ingewikkelde dakvormen wordt aangeraden om contact op te nemen met de afdeling Vergunningen. De voorkeur gaat uit naar zo veel mogelijk in een rechthoek, achteraf in een steegje waar dit niet zichtbaar is mag het ook een andere vorm zijn. Aangaande brandveiligheid merkt hij op dat dit voornamelijk over oudere installaties gaat. Op dit moment wordt zeker bij monumenten een vrij strenge keuring verplicht gesteld door de verzekeraar.

Mevrouw De Lange vraagt of zij mag concluderen dat iemand die voornemens is om zonnepanelen te plaatsen wordt aangeraden om eerst contact op te nemen met de afdeling Vergunningen alvorens gebruik wordt gemaakt van het omgevingsloket.

De heer Rumpf antwoordt dat dit een optie is, maar iemand kan ook zelf aan de slag gaan met een eerste toetsing via het omgevingsloket. De afdeling Vergunningen is goed op de hoogte van wat wel en niet kan.

De heer De Pagter is blij dat het beleidsstuk helderheid geeft en informeert of het netwerk in de stad toereikend is.

Wethouder De Boer antwoordt dat er op dit moment congestie is op afname, niet op invoeding (het terugleveren aan het net). Er wordt gewerkt aan uitbreiding van het energienet en invoeding. De verwachting is dat er ook in de komende tijd ruimte zal blijven op invoeding. Desgevraagd geeft hij aan dat er vanuit gegaan mag worden dat de netbeheerder het netwerk goed monitort en zorgt voor de kwaliteit en veiligheid. Er zijn allerlei mechanismen ingebouwd zodat op het moment dat dit niet gegarandeerd kan worden afgeschakeld wordt et cetera.

De heer Koçak begrijpt dat na de verlening van de vergunning eenmaal handhaving volgt die daarna niet meer plaatsvindt en informeert wat een aanleiding zou kunnen zijn om vaker handhaving te laten plaatsvinden. Er is meerdere malen gewezen op de proactieve houding van de afdeling Vergunningen. Inwoners moeten via de media op de hoogte gebracht worden van de mogelijkheden voor ondersteuning. Hij vraagt of de afdeling Vergunningen voldoende ruimte heeft om de benodigde ondersteuning en begeleiding te geven.

Wethouder Dansen antwoordt dat wanneer er drommen mensen komen er onvoldoende ondersteuning geboden kan worden, maar in normale situaties is haar ervaring dat het gewoon lukt.

De heer Rumpf vult aan dat iemand die zich aan de voorschriften van een vergunning houdt nooit voor handhaving hoeft te vrezen.

De heer Van Houwelingen heeft voorgesteld om van hetzelfde merk en type te veranderen naar vergelijkbaar en vraagt of deze tekstwijziging wordt doorgevoerd.

De heer Rumpf reageert dat het college de nota al heeft vastgesteld. In bijzondere gevallen moet gewoon even gekeken worden wat er mogelijk is.

Wethouder Dansen vult aan dat hier nog even over nagedacht wordt.

De heer Le Noble verzoekt om alvast te starten met een addendum over zonnedakpannen en adviseert om succesverhalen te communiceren en actief te delen met de bewoners van de binnenstad die daardoor wellicht over een drempel geholpen worden waardoor de vergroening van de binnenstad wordt versneld.

Wethouder Dansen heeft een evaluatie van het beleid al toegezegd. Daarbij wordt ook gekeken naar wat er goed is gegaan en wat er verbeterd zou kunnen worden. Er komen heel veel nieuwe dingen bij, als dat allemaal meegenomen moet worden, moet het beleid steeds herschreven worden. Als de succesverhalen worden geëvalueerd kan ook bekeken worden of het beleid ondertussen dermate verouderd is dat daarin veranderingen aangebracht moeten worden.

De heer Le Noble vervolgt dat de documenten uit 2021 nauwelijks afwijken van hetgeen nu is gepresenteerd. Omdat dit beleid het proces in de binnenstad heel erg kan versnellen is het een gemiste kans als daar niets mee gedaan wordt.

Wethouder Dansen benadrukt dat het beleid is bedoeld om een kader te bieden op welke manier er ook op erfgoed in de historische binnenstad gebruik gemaakt kan worden van verduurzaming. Het gaat niet om de techniek, maar dat het kan. Wat er wordt geplaatst daarover wordt overlegd, dat is het maatwerk. Afsluitend concludeert zij dat zij en de heer Le Noble het niet eens worden.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen:

Over anderhalf jaar wordt geëvalueerd hoeveel aanvragen er zijn gedaan en hoeveel van deze aanvragen gehonoreerd zijn. Daarbij wordt ook geïnformeerd hoe de aanvrager het proces ervaren heeft.

De tekstuele aanpassing waar de fractie van de SP om verzoekt (van hetzelfde merk en type veranderen in vergelijkbaar) wordt nader onderzocht. De fractie van de SP krijgt het antwoord schriftelijk.